

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Хоменко Н.І.,

здобувач другого рівня освіти

Шутило Т.О.

здобувач другого рівня освіти,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Дубініна М.В.,

д-р екон. наук, професор, завідувач кафедру обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Проаналізовано поняття «інвентаризація». Розглянуто сутність інвентаризації, як методу внутрішньогосподарського контролю. Показані проблемні питання організації процесу інвентаризації в контексті сьогодення.

***Ключові слова:** інвентаризація, контроль, метод, підприємство.*

Інвентаризація набуває важливого значення в механізмі управління активами підприємств в умовах зростаючої конкуренції, фінансових потрясінь світової економіки як інструмент забезпечення збереження активів. Пошук шляхів посилення контролю збереження та ефективного використання активів підприємств у межах системи бухгалтерського обліку обумовлює необхідність

дослідження організаційних, методичних і практичних питань інвентаризації активів та відображення її результатів в обліку.

Питанням організації та проведення процесу інвентаризації присвячені праці Ф.Ф. Бутинця, Л.П. Гордієнко, Л.В. Гуцаленко та інших. Проте й досі ці питання залишається проблемним для бухгалтерів відповідно до специфіки діяльності їх підприємств. Віддаючи належне науковим розробкам провідних науковців, слід відзначити, що низка проблемних питань залишаються дискусійними та не вирішеними.

Під інвентаризацією необхідно розуміти перевірку та оцінку фактичної наявності об'єкту контролю, якій притаманний комплекс наступних господарсько-правових ознак і наявність розпорядчого документу, здійснення дій колегіальним органом, виявлення кількісних і якісних характеристик об'єкту, реєстрація та оцінка фактів, нормативно-правове регулювання, бухгалтерська обробка документів, узагальнення та реалізація результатів; прийняття рішень.

Для вирішення завдань, що розв'язуються в процесі інвентаризації, необхідним є організаційне, технічне, економічне, юридичне та фінансово-аналітичне забезпечення.

Інвентаризація окремих об'єктів здійснюється за місцем знаходження об'єктів або за центрами відповідальності.

Суб'єктами є носії прав та обов'язків – державні інститути, структури та підрозділи, що згідно чинного законодавства мають право контролювати фінансово-господарську діяльність, а також власники та керівники підприємств.

Суб'єкт інвентаризаційного процесу делегує свої повноваження інвентаризаційній комісії, яка по відношенню до суб'єкта є виконавчим органом.

Кожне підприємство має свої, суто індивідуальні, підходи до її проведення. Але найчастіше застосовують такі методи: метод безперервної (перманентної) інвентаризації полягає в тому, що інвентаризацію на підприємстві проводять безперервно протягом всього року. Для цього необхідно визначити номенклатуру товарно-матеріальних цінностей. Це дає змогу не тільки здійснювати систематичний контроль за наявністю, зберіганням,

використанням цінностей на складах, а й виявити недоліки та помилки в їх аналітичному (кількісному) обліку.

Аналіз діяльності інвентаризаційних комісій, а також матеріали перевірок свідчать про необхідність удосконалення прядку їх створення в залежності від компетенції, часу і місця діяльності. Значні недоліки мають місце в діяльності тимчасових і місцевих інвентаризаційних комісій, у формуванні їх кількісного і якісного складу.

Інвентаризаційна комісія повинна чітко знати свої права, виконувати покладені на неї обов'язки та бути обізнаною по мірі своєї відповідальності.

Згідно з чинним законодавством, створена комісія несе усі види відповідальності перед підприємством та законами України. Відповідальність за порушення норм і правил проведення інвентаризації може наступити у таких випадках:

- за несвоєчасність і недотримання порядку проведення інвентаризаційної роботи, Визначеного наказом керівника;
- за неповну, неправдиву інформацію, внесену в інвентаризаційні документи (акти, описи), інші документи, де узагальнюється інформація про результати перевірки;
- за невідповідність внесених до описів відмітних ознак об'єктів інвентаризації за якими їх характеризують;
- за неправильне оформлення документів по інвентаризації первинного та узагальнюючого порядку.

На підприємстві в період інвентаризації виникає великий осяг роботи і часто виникає ситуація, коли постійно діюча комісія з такою роботою не має можливості справитися. Тому на період проведення великої інвентаризаційної роботи для безпосереднього проведення інвентаризації у місцях зберігання цінностей за наказом керівника можуть створюватися робочі інвентаризаційні комісії.

При цьому робоча комісія завжди залишається підзвітною постійно діючій комісії і повинна виконувати вказівки і розпорядження останньої, розмежовуючи

при цьому права і обов'язки постійної та робочої комісії. Постійно діюча комісія проводить профілактичну роботу по забезпеченню збереження цінностей, заслуховує звіти і доповіді керівників підрозділів по дотриманню матеріально-відповідальними особами основних вимог по збереженню активів та про їх реальний стан і рівень використання.

Так, нормативні акти, що регламентують порядок проведення інвентаризацій, не визначають кількісний склад інвентаризаційних комісій, кількість членів яких визначається одноосібно керівником підприємства. Тому на практиці кількісний склад варіює від трьох до десяти чоловік.

Вважаємо, оптимальна кількість членів інвентаризаційної комісії – три особи. Не слід захоплюватися надмірним кількісним складом інвентаризаційної комісії, адже іноді це призводить до ускладнення в її роботі.

Для виконання трудомістких робіт в процесі інвентаризації доцільно не збільшувати склад комісії, а виділяти на час інвентаризації необхідну кількість працівників, вантажників, водіїв тощо.

На наш погляд, не слід включати матеріально-відповідальну особу до складу інвентаризаційної комісії, що здійснює інвентаризацію цінностей, які знаходяться на її відповідальному зберіганні.

Це суперечить сутності інвентаризаційного процесу. Матеріально-відповідальна особа в складі інвентаризаційної комісії не може приймати рішення та оцінювати особисту діяльність.

Проблеми можуть бути вирішені шляхом реорганізації та розбудови моніторингу та інвентаризації, як єдиної системи збору статистично обґрунтованої інформації про підприємство. Базові принципи функціонування інвентаризації та моніторингу ґрунтуються на статистичних методах вимірювання показників, які характеризують підприємство і є загально визнаними засобами отримання інформації з обліку та контролю стану підприємства, що застосовуються у багатьох країнах.

Для розбудови інвентаризації та моніторингу підприємства потрібно провести удосконалення нормативно-законодавчої бази, оскільки чинна

нормативно-законодавча база лише у загальних рисах передбачає необхідність функціонування моніторингу.

Ефективність управлінської діяльності в значній мірі визначається її інформаційним забезпеченням, оскільки інформація є основою процесу управління. Без неї неможливо сформулювати цілі управління, оцінити ситуацію, визначити проблему, прийняти управлінське рішення, проконтролювати його виконання. Достовірну, повну, упорядковану, доступну інформацію оцінюють як ресурс поряд з матеріальними, фінансовими, трудовими ресурсами. Управління інформаційними ресурсами є одним із основних елементів ефективного менеджменту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білова Н. Як організувати проведення річної інвентаризації // Н. Білова. - Податки та бухгалтерський облік. – 2004.-№101.- С.22.
2. Гуцаленко Л.В. Особливості інвентаризації товарно-матеріальних цінностей в сільськогосподарських підприємствах // Л.В. Гуцаленко. - Економіка АПК. – 2004. - №2. – С. 105-112.
3. Дубініна М.В. Інституціональні основи проведення інвентаризації у аграрних підприємствах / М.В. Дубініна, М.О. Багріна // Науковий вісник Херсонського Державного Університету. Серія: «Економічні науки». —2014. — № 9— С. 104-111.
4. Іорданов В. Інвентаризація на підприємстві: хто, де, коли / В. Іорданов // Все про бухгалтерський облік. — 2011. — № 114. — С. 19—22.
5. Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік: навч. посібн. / Г.В. Мисака, В.М. Шарманська. — К.: Вид-во «Центр учбової літератури», 2007. — 400 с.

***Annotation:** The concept of «inventory» is analyzed. The essence of inventory as a method of internal control is considered. The problems of organization of the inventory process in the context of the present are shown.*

***Key words:** inventory, control, method, enterprise.*